

Musikk og inkludering

Hvordan arbeider barnehageansatte med musikk for å skape et inkluderende miljø i barnehagen?

Marte Stenberg Skuland

Kandidatnummer: 22

Bacheloroppgave - BHBAC3970

Mangfoldig språkmiljø i barnehagen

Trondheim, april 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema	4
1.2 Presentasjon av problemstilling.....	5
1.3 Oppgavens oppbygning	5
2.0 Teori	6
2.1 Hva er musikk	6
2.1.1 Musikkens virkemidler	6
2.1.3 Musikkens betydning	7
2.2 Barns utvikling	9
2.2.1 Sosial utvikling.....	9
2.2.2 Emosjonell utvikling:	10
2.2.3 Kognitiv utvikling	10
2.3 Inkludering	11
2.3.1 Et inkluderende felleskap	12
3.0 Metode	13
3.1 Valg av metode.....	13
3.1.1 Kvalitativ tilnærming.....	13
3.2 Planlegging av datainnsamling.....	14
3.4 Gjennomføring	15
3.5 Analysearbeidet	15
3.6 Metodekritikk	16
3.6.1 Reliabilitet og validitet	16
3.6.2 Generalisering	16
3.7 Etske retningslinjer.....	16
4.0 Presentasjon av funn og drøfting	17
4.1 Musikkens plass i barnehagehverdagen:	17
4.2 Musikkens betydning for barns utvikling.....	20
4.3 Hva legges i et inkluderende felleskap?	23

4.4 Bruk av musiske aktiviteter for å fremme et inkluderende miljø	24
5.0 Konklusjon og Avslutning	26
6.0 Litteraturliste.....	28
7.0 Vedlegg	29
Vedlegg 1: Informasjon og samtykkeskjema	29
Vedlegg 2: Intervjuguide til bacheloroppgave	32

1.0 Innledning

Gjennom studietiden min på Dronning Mauds Minne Høyskole i Trondheim har jeg tilegnet meg mye kunnskap i forskjellige temaer som er aktuelle når man skal arbeide som barnehagelærer. Et tema som jeg har vært spesielt interessert i å lære mer om har vært inkludering. Gjennom studietiden har jeg også vært en del i praksis, da dette er en viktig del av bachelorutdanningen barnehagelærer. I siste praksisperiode ble jeg inspirert av praksislærer angående temaet musikk. Praksislæreren min var flink til å engasjere barna med bruk av musikk for og sammen med barna. Når man jobber med mennesker er det naturlig at alle har forskjellige personligheter og interesser, derfor ønsker jeg å se på hvordan barnehageansatte kan bruke musikk for å skape et inkluderende miljø i barnehagen.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Musikk er noe de aller fleste av oss har god kjennskap til og bruker aktivt i hverdagen, mange ganger ute at man er klar over det. For eksempel vil man møte på musikk når man er på butikken, kjøpesenteret, på film og tv og på radio. Man finner også forskjellig musikk til forskjellige anledninger og forskjellige sinnsstemninger. Om man er glad, lei seg, vil danse og/eller synge, så er musikk noe de fleste av oss finner en mening med. Musikk angår de fleste mennesker og kan oppleves overalt (Sæther, 2019, s. 9).

Musikken blir ofte et samlingspunkt der barn og voksne kan utrykke seg på tvers av kulturer. Om det er mye som skjer på avdelingen kan man sette i gang med et instrument, sang og/eller høyttaler for å samle gruppa og skape et miljø i barnegruppa. Det er også et fint virkemiddel å bruke for å få en rutine på forskjellige overganger. Opp igjennom årene har jeg vært innom i mange barnehager, i praksis, læretid og som vikar, musikk er et verktøy jeg alltid har brukt i møte med barn med ulike forutsetninger.

En observasjon jeg har gjort meg gjennom alle de forskjellige barnehagene jeg har vært innom er det at det nesten alltid er et eller flere barn som sliter med å være en del av felleskapet, i lek eller ulike aktiviteter. Om det er at de ikke klarer å knekke de ulike kodene i det sosialt samspillet, eller blir invitert med av de andre barna. Det er derfor vår jobb som barnehagelærere og/eller barnehagepersonale å skape et miljø som aktivt jobber for å inkludere alle barna i barnegruppen. Det å inkludere alle barna i barnegruppen er viktig for å gi alle barna en tilhørighet og for at de skal føle seg ett og hørt.

Jeg brukte rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver for å finne inspirasjon til tema og problemstilling. Hovedsakelig på hva personalet skal ivareta i barnehagehverdagen. Under de forskjellige kunnskapsområdene som er presentert i rammeplanen er det et punkt som heter «personalet skal», her står det tydelig under hva personalet skal gjøre for å overholde styringsdokumentet, den beskriver også hvordan skal personalet fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). På bakgrunn av denne føringen i rammeplanen ønsker jeg å høre med barnehagelærere om hvordan de arbeider med inkludering i barnehagehverdagen og da spesielt med musikk som verktøy.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Noe jeg har forstått er at når man skal skrive en bacheloroppgave kommer problemstillingen til å være i stadig endring. Dette er fordi når man for hentet inn data, får man kanskje noen funn som man selv ikke har tenkt på før intervjuene ble avholdt. Når man sitter i begynnelsesfasen av et bachelorprosjekt surrer hodet litt rundt forbi for å finne noe man ønsker å dykke dypere inn i.

Svarene er fortsatt relevant for å kunne svare på den endelige problemstillingen som er:

Hvordan arbeider barnehageansatte med musikk for å skape et inkluderende miljø i barnehagen?

1.3 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er delt inn i fem deler. Jeg starter i kapittel 1 med å begrunne valg av tema og presentere problemstillingen jeg ønsker å svare på gjennom denne bacheloroppgaven. Videre i kapittel 2 skal jeg ta for meg den teoretiske delen av det valgte temaet og belyse de forskjellige begrepene som er relevant for temaet. Her kommer det teori som er relevant for de forskjellige funnene som er blitt gjort under datainnsamlingen for å skape en flytende tekst som har en fin sammenheng fra start til slutt.

Kapittel 3 handler om metode. Her skal jeg presentere kvalitativ tilnærming og litt om dens forskjellige datainnsamlingsmetoder og gå nærmere inn på hvorfor jeg har valgt den metoden jeg har valgt. I det samme kapitlet skal jeg også belyse hvordan planlegging og gjennomføring av datainnsamling ble gjort og deretter hvordan jeg har arbeidet videre med datamaterialet.

Her blir det også kastet lys over de etiske retningslinjene. I kapittel 4 vil jeg presentere funnene fra datainnsamlingen og drøfte disse. Avslutningsvis vil det komme en konklusjon for bachelorprosjektet i kapittel 5. Her vil jeg forsøke å samle tråene og se hvordan analysen henger sammen med tekstens tema og innhold.

2.0 Teori

I dette kapittelet vil jeg presentere teori som er relevant for oppgavens innhold. Teorien vil være å kjenne igjen i kapittel 4 presentasjon av funn og drøft.

2.1 Hva er musikk

Musikk bli gjerne omtalt som rytme og sang som man hører på i løpet av dagen som for eksempel på vei til jobb, under frokosten, i dusjen, på trening eller bare for å slappe av. De fleste mennesker i dagens samfunn har et forhold til musikk, som kan trekkes helt tilbake til barndommen. Vi hører gjerne musikk opptil flere ganger i løpet av en dag og det appellerer til oss som menneske. Musikk kommer i forskjellige sjangere, noe som resultere i at de aller fleste har et godt forhold til musikk. Noen forskjellige eksempler på forskjellige sjangere og kulturene innen musikken er: Pop, jazz, rock, klassisk, country, disko, hiphop, reggae, folkemusikk, afrikansk, latinamerikansk, indisk og mange flere (Sæther, 2019, s. 10).

2.1.1 Musikkens virkemidler

Virkemidlene i musikken består av flere musikalske grunnelementer; Lyd og bevegelse som igjen består av bestanddeler som klang, dynamikk, tonehøyde- melodi, rytme, puls, tempo, tekstur og form (Sæther, 2019, s. 23).

Klang handler om lydkvaliteten. Er lyde høy, lav, lys eller mørk og hvordan oppfatter vi den Ved å høre på stemmen til folk kan man beskrive klangen utafra om den er skarp, irriterende, myk, hard, kald og/eller livlig (Sæther, 2019, s. 23).

Dynamikk er et element som påvirker eller blir påvirket. Det handler om forandringer i lyden. Ved å bruke dynamikk gir det musikken liv og spenning (Sæther, 2019, s. 26). I for eksempel sangen Dovregubbens Hall, kan vi høre at dynamikken bygger seg sakte, men sikkert opp før det «smeller». Her er dynamikken med på å skape spenningen til sangen eller musikken.

Tonehøyde er tonenes plass innenfor et register fra dype til lyse toner og når vi setter toner trinnvis etter hverandre i en stigende rekke kaller vi det en skala. De ulike skala typene beskrives ut fra avstanden mellom tonene (Sæther, 2019, s. 29).

Rytme handler om betonende og ubetonede toner. Ved betoning gis det et ekstra trykk på tonen. Rytmen til sangen er gjerne den som gjør at man husker teksten, og kan gjengi sangen på et senere tidspunkt. Rytme og bevegelse henger godt sammen, dette kan man se i for eksempel sangen hode, skulder, kne og tå. I denne sangen er det naturlig å ta på kroppsdelene som blir sagt i teksten og man får en flyt på rytmen i sangen sammen med rytmen i kroppen (Sæther, 2019, s. 31-32).

Puls, som også blir kalt grunnrytme, er det jevne, representerende slaget. En fin og enkel sammenligning er hjertepulsen (Sæther, 2019, s. 34).

Tempo er hastigheten i musikken. Også her er sangen Dovregubbens Hall fin å bruke for å oppfatte tempoet. Lyden blir høyere og høyere, tempoet blir raskere og raskere. Når dynamikk og tempo settes sammen er det med på å bygges opp til et klimaks (Sæther, 2019, s. 35). Dette er et kjent virkemiddel i for eksempel film, det setter stemningen og bygger opp til forventningen om at noe spennende skal skje.

Tekstur handler om hvordan musikken er satt sammen. Vi kan se på hvor mange spillestemmer og sangstemmer som er i musikkens tekstur. Mengden sier mye om tettheten til musikken (Sæther, 2019, s. 35).

Form i musikken er oppbygningen. Gjentakelser og kontraster gir en tydelig forståelse av musikkens oppbygning. Ved bruk av noen av de andre virkemidlene som kontraster kan det hjelpe oss til å oppfatte formen til musikken (Sæther, 2019, s. 37).

Når man setter de forskjellige virkemidlene sammen blir det til et musikkstykke som danner seg etter hvordan de forskjellige virkemidlene blir satt sammen. Samme musikkstykke kan oppleves forskjellig om for eksempel tempoet endres.

2.1.3 Musikkens betydning

Hvilken betydning har musikken for oss? Er den bare fint å høre på, eller har den også en nytteverdi? Dette er spørsmål som kan være fine og se på for å skape seg et bilde av hva

musikken betyr for oss på forskjellige områder i livet. Musikalske opplevelser og uttrykk både i spontane og tilrettelagte musikkaktiviteter henger nøye sammen (Sæther, 2019, s. 70-71).

Musikk er viktig, det bidrar til trivsel, glede og felleskap i barnehagen (Angelo, 2019, s. 119). Musikken er et samlingspunkt og et virkemiddel som er mye brukt i barnehagen og da særlig i samlinger. I en musikkksamling har alle barn en forutsetning for å delta, i en samlingsstund der det er langt til rette å bruke musikk, bør det være rom for spontane uttrykk (Sæther, 2019, s. 113).

Musikken blir ofte omtalt som et språk på tvers av aldersgrupper og landegrenser (Kulset, 2019, s. 77). For å delta i musikken trenger man ikke kunne språket for å være en del av felleskapet. De trygge rammene musikken gir, den samme melodien, de samme ordene, den samme rytmen, gjør at det er lettere for barn uten språk for å finne fokus i en musikkaktivitet enn i en vanlig samtale (Kulset, 2019, s. 77).

Musikk kan få oss til å oppleve en situasjon som annerledes, selv om den ikke endrer situasjonen (Kulset, 2019, s. 35). Et eksempel kan være om du holde på med arbeid ute i hagen med musikk på øret, kan man få energi fra musikken, men om man ikke har musikk på øret kan man raskt begynne å kjede seg. Hjernen blir «lurt» til å ikke være frustrert eller til å kjede seg, musikken får oss til å føle oss bedre (Kulset, 2019, 35).

I dag bruker man ofte YouTube og Spotify for å spille musikk i barnehagen. Hele verdens musikkbibliotek ligger på mobilen, iPaden eller på pc-en et lite tastetrykk unna (Kulseth, 2019, s. 36). Dette gjør at YouTube og Spotify er virkemidler som ofte er brukt i barnehagen. Når man jobber i barnehage kan man som voksen oppleve mye stress, bemanningen kan mange ganger være for lav og barna kan ha høyt støynivå. Da kan det å sette på litt musikk endre atmosfæren i rommet til det positive. Musikk kan skape god atmosfære i et fysisk rom (Sæther, 2019, s. 114).

Når man ser på små barns uttrykk, ser man at alt er vevd sammen. Musikalsk utvikling kan ses i sammenheng med andre utviklingsområder, som for eksempel sosial, emosjonell og kognitiv utvikling (Sæther, 2019, s. 63). Man kan derfor oppleve at barn har forskjellig tilnærming til musikk og ulik evne til å for eksempel lære seg tekster og/eller melodier.

2.2 Barns utvikling

Barns utvikling er et tema som er sentralt i rammeplan for barnehage innhold og oppgaver. Den sier blant annet at barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7). Utvikling er noe man gjør hele livet, og i barnehagealderen skjer det mye i barns utvikling på kort tid. Barns utvikling handler om alt fra det motoriske, sosiale, språklige og kognitive. To teoretikere er sentrale når vi snakker om barns utvikling, Jean Piaget og Lev Vygotsky. I underkapitlet om kognitiv utvikling kommer jeg nærmere inn på de to teoriene.

I denne oppgaven har jeg valgt å fokusere på den sosiale, emosjonelle og kognitive utviklingen hos barn.

2.2.1 Sosial utvikling

Sosial utvikling handler det om hvordan barna utvikler seg når det kommer til kommunikasjon, være med andre barn og voksne og tilpasse seg etter forskjellige settinger og miljøer. Sosial utvikling har mye å si for hvem man er i samfunnet og hvordan man ønsker å opptre og oppfattes av andre mennesker. Dette området er stadig under utvikling og kommer til å måtte trenes på livet ut. Sosial utvikling kan forstås som både den utviklingen som oppstår som et naturlig instinkt hos spedbarnet og mer tillærte ferdigheter. På bakgrunn av dette har barn ulik sosial utvikling i barnehagen, selv om de er i samme barnehagemiljø (Størksen, 2018, s. 81).

Sosial kompetanse hos barn kommer av evnen til samarbeid, selvhevdelse, selvkontroll, empati og det å vise ansvarlighet. Sosial kompetanse er altså summen av de ferdighetene barn har i disse områdene. Kompetansebegrepet innebærer vanligvis ferdigheter og kunnskap som er tillært. Den sosiale kompetansen bygges på barnets tidlige læring og tilknytningserfaringer (Størksen, 2018, s. 81). I rammeplanen for barnehage innhold og oppgaver står det at sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22).

Vennskap er viktig hos alle, også barn. Det å ha noen å leke med har mye å si for trivselen til barnet. Vennskap med andre barn er både spennende, stimulerende og utgjør en emosjonell støtte for barn i barnehagealderen (Størksen, 2018, s. 91). Barns vennskap gir mulighet for

samspill med ander på samme nivå (Størksen, 2018, s. 91). Her kan de utvikle og prøve seg frem på de sosiale ferdighetene gjennom leken sammen med ander jevnaldrende. Lek er barns primære arena for å uttrykke seg selv (Öhman, 2012, s. 15). Leken er viktig, det er noe barna selv tar indikativ til å gjøre og noe barn får stor glede av. Gjennom leken får barna utfolde seg fritt, gjennom utvikling, følelser og læring. I barns verden er lek og læring uatskillelige (Öhman, 2012, s. 183).

2.2.2 Emosjonell utvikling:

Emosjonell utvikling legger et grunnlag for sosial utvikling og læring. Gjennom følelsesuttrykk vil barnet få en gjensidig rolle i det tidlige samspillet. Den emosjonelle utviklingen står sentralt i de første leveårene og foregår i nær sammenheng med den sosiale og kognitive utviklingen. Noe av det viktigste et barn trenger for å kunne starte utviklingen tidlig er opplevelsen av den grunnleggende tryggheten, dette på grunn av tilknytningsteorien. Tilknytningsteorien inkluderer emosjonelle, sosiale og kognitive prosesser og viser hvordan kjennetegn ved barnet og miljøet gjensidig virker på hverandre (Drugli, 2018, s. 49).

Emosjonell kompetanse innebærer at barna ofte uttrykker positive følelser og relativt sjelden uttrykker negative følelser. Det innebærer også at barnet er i stand til å gjenkjenne andres følelser og hva som utløser disse følelsene, og at det har evnen til å regulere egne følelser på en hensiktsmessig måte i den aktuelle situasjonen. Emosjonell kompetanse er viktig for å kunne skape relasjoner til andre mennesker, men kompetansen utvikles ikke av seg selv (Drugli, 2018, s. 54). Drugli skriver at i barnehagehverdagen bør ha like mye vekt på barns følelser som på for eksempel motorikk, sosial fungering og læring og at emosjonell kompetanse har sammenheng med de andre utviklingsområdene som sosiale og kognitive (Drugli, 2018, s. 68).

2.2.3 Kognitiv utvikling

De kognitive teoriene fokuserer på hvordan menneskets tankeprosesser er bygd opp og hvordan de utvikles, hvordan de påvirker oppfatningen og forståelsen av omverden, og hvordan dette igjen påvirker atferd (Glaser, 2018, s. 31). Når vi skal snakke om barns kognitive utvikling er det naturlig å se på den sveitsiske psykologen og biologen Jean Piaget (1896-1980) sin teori (Askeland & Sataøen, 2017, s. 184). Piaget mente det ligger i

menneskets natur å forstå, tilpasse seg og mestre omgivelsene, og at intelligens er et mål på hvor godt man lykkes med dette (Glaser, 2018, s. 32). Kognitiv utvikling handler på mange måter om hvordan vi tenker og ser omverdenen rundt oss. Piaget mener den kognitive utviklingen hos mennesker pågår i faste stadier, de forskjellige stadiene er:

- Den sansemotoriske perioden. Denne fasen er vanlig å se på barn mellom 0-2 år.
- Den preoperasjonelle perioden. Denne fasen er vanlig å se på barn mellom 2-7 år.
- Den konkretoperasjonelle perioden. Denne fasen er vanlig å se på barn mellom 7-12 år.
- Den formaloperasjonelle perioden. Denne fasen ser man helst fra 11 års alderen.

(Askeland & Sataøen, 2017, s. 187).

Piaget har fått sterk kritikk for sin strikte inndeling i stadier og for dens angivelige universalitet som utelukkende hviler på det nivået barns logiske tenkning befinner seg på (Öhman, 2012, s. 48).

Den andre teoretikeren vi kan se på er den russiske psykologen Lev Vygotsky (1896-1934). Han mente barns utvikling påvirkes av den sosiale sammenhengen. Han mente at indre og ytre handlinger henger godt sammen (Öhman, 2012, s. 51). Ifølge Vygotsky er barns utvikling avhengig av kulturell kontekst og kan oppfattes som kulturspesifikke, der Piaget mente at utvikling kan ses som resultat av deres sosiale samspill (Glaser, 2018, s. 32-33).

Vygotsky var opptatt av barns lek, leken var primært å anslå som en forberedelse til voksenlivet. Vygotsky mente også at språket og kulturen påvirker den kognitive utviklingen (Glaser, 2018, s. 33).

2.3 Inkludering

I barnehagen handler inkludering om at alle barn skal ha mulighet til å fremstå som verdifulle og interessante lekekamerater (Moe & Valseth, 2014, s. 353). Dette er viktig for at alle barna skal føle tilhørighet til barnehagen, barnegruppa og personalet. Det har stor betydning for at barnet skal trives og ha lyst til å være i barnehagen. I rammeplanen for barnehage innhold og oppgaver står det at barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Som barnehagelærer skal man følge barnehagens styringsdokument, det innebærer blant annet også

rammeplanen. Når da rammeplanen presiserer at barnehagen skal fremme inkluderende felleskap, er det noe man skal gjøre i arbeidet sitt i barnehagen.

En inkluderende barnehage skal ha fokus på møte mellom individet og samfunnet med respekt for mangfold, variasjoner og ulikheter (Moe & Valseth, 2014, s. 354). I en inkluderende barnehage skal alle barn få muligheten til å utvikle seg, føle seg sett, hørt og trygg.

Barnehagen skal legge til rette for at dette skal være oppnåelig og at barna føler mestring når de når målene sine. Eksempler på forskjellige mål kan være at et barn klarer å lukke jakka selv, tør å si noe foran resten av barnegruppen eller gi uttrykke for følelsene sine i møte med personalet eller de andre barna. Uansett hvilke mål vi voksne setter til barnet eller barnet setter til seg selv, er det viktig å oppmuntre ved måloppnåelse.

2.3.1 Et inkluderende felleskap

Inkludering handler om å være en del av felleskapet og som barnehageansatt skal man sikre at alle barna skal ha en tilhørighet til felleskapet i barnegruppen. Alle barna skal ha noen å leke med, om de ikke har det er det de voksnes ansvar å legge til rette for at alle har noen å leke med. En lekekamerat er viktig, det er viktig for tilhørigheten, for å føle seg verdifull, og for å vite at noen etter spør «meg», snakker positivt om «meg» og liker å være med «meg».

Rammeplanen for barnehage innhold og oppgaver sier personalet skal fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek og bidra til egen og andre læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20-22).

Inkluderende felleskap handler om et felleskap i det miljøet man er i, som i dette tilfellet er barnehagen. Først og fremst tenker man at det er barna som skal føle seg som en del av felleskapet, men da er det viktig å også huske på personalet og foreldre/foresatte. Det like viktig at personalet og foreldrene føler seg som en del av felleskapet som barna skal. Dette fordi det er personalet i barnehagen sammen med foreldrene som skal gjøre slik at det blir for barns beste hele veien. Foreldre/foresatte kjenner barnet sitt best, da er det viktig at barnehagepersonalet bruker dem for å kunne tilrettelegge for deres barn på best mulig vis også i barnehagen.

Barnehagen skal være en inkluderende arena hvor alle skal føle seg velkommen. Da er det også viktig at barnehageansatte er oppmerksomme på holdningene de har ovenfor foreldre/foresatte og barna. Vi hører ofte at vi ikke skal snakke over barna og/eller om barna

foran dem. Det kan man bare tenke seg til selv hvor vanskelig det kan være og hvor nysgjerrig man blir på å få med seg det noen sier om deg.

3.0 Metode

I dette kapittelet om metode skal jeg presentere de forskjellige tilnærmingene og gjøre rede for hvilken metode jeg har valgt og hvorfor jeg har valgt akkurat denne metoden. Jeg skal også si noe om hvorfor jeg valgte de informantene jeg har valgt og hvordan jeg syntes intervjuene gikk. Deretter skal jeg ta for meg metodekritikk, etiske retningslinjer og analysearbeid. Jeg har valgt å gi informantene mine fiktive navn og kaller dem for Sara og Lise.

3.1 Valg av metode

Valg av metode kan være lurt å ikke bestemme seg for før man vet hva man ønsker å svare på i bacheloroppgaven. For eksempel om man ønsker å se på hvor mange prosent av Norges befolkning som foretrekker sjokolade fra Nidar fremfor Freia, kan man ikke intervju et fåtall personer. Da vil de mest nøyaktige målene komme når man når ut til flest mulige, og dermed er spørreundersøkelse mer gunstig for mer presis datamaterialeinnsamling for å svare på oppgavens problemstilling. Hvilken metode man velger har mye å si for hvordan oppgaven utformer seg og hvilke svar/resultater man får. Det finnes to hovedtilnærminger, kvalitativ og kvantitativ. Under disse tilnærmingene finnes det igjen forskjellige datainnsamlingsmetoder som for eksempel spørreundersøkelse, observasjon, intervju og dokumentanalyse.

Jeg valgt å anvende kvalitativ tilnærming, med intervju som innsamlingsmetode. Det fant jeg ut ganske tidlig fordi jeg ønsket å høre med barnehageansatte om hvordan de arbeide med musikk for å skape et inkluderende miljø i barnehagen.

3.1.1 Kvalitativ tilnærming

Kvalitativ tilnærming handler om å fange opp meninger og opplevelser som man ikke kan tallfeste eller måle (Dalland, 2021, s. 54). Denne tilnærmingen lar informanten vise og/eller si noe om hvordan/hvorfor de gjør som de gjør. Noen av de forskjellige innsamlingsmetodene til

kvalitativ metode er observasjon, prosjekter, intervju, bilder, analyse av dokumenter og videoopptak (Bergsland & Jæger, s. 67, 2016).

Intervju er en metode jeg har brukt flere ganger i løpet av studietiden og er en metode jeg er komfortabel med. Når man holder et intervju får man høre toneleie, se kroppsspråket og ansiktsuttrykkende underveis. Dette er med på å gi en indikasjon på hvordan man føler at intervjuet gikk og om man må tilpasse seg underveis. Hvilken metode man veldig å bruke for å samle informasjon har mye å si i forhold til hvilke svar man får. Hadde man anvendt en spørreundersøkelse er det naturlig at flere hadde deltatt og man får svar ut ifra statistikk, ved å bruke intervju er du avhengig av at informanteten har kunnskap og erfaring på området man ønsker å få informasjon fra. Ved bruk av intervju vil det også være mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål for å kvalitetssikre at man har forstått svaret riktig, den muligheten får man ikke ved bruk av spørreskjema. Denne bacheloroppgaven handler om hvordan barnehageansatte kan bruke musikk som verktøy for å inkludere.

Informantene jeg har valgt er begge pedagogiske ledere og har jobbet i yrket i ca. 22 år. De har begge god erfaring med å bruke musikk i barnehagehverdag og ser viktigheten av det. Det er tenkelig at man kan få gode svar fra informantene med tanke på kunnskapen de sitter inne med. Jeg valgte å ikke bruke lydopptaker under intervjuene, dette kan ha vært en ulempe med tanke på analysearbeidet som ble gjort i etterkant av datainnsamlingen, men jeg var opptatt av å notere så bra som mulig underveis (Bergsland & Jæger, 2016, s. 70).

3.2 Planlegging av datainnsamling

For å forberede meg til intervju leste jeg med opp på temaet som er valgt i denne bacheloroppgaven, musikk og inkludering. Jeg ønsket å ha fersk kunnskap om temaet når jeg skulle skrive intervjuguiden. Ved å ha en intervjuguide før man skal holde et intervju, viser man at forskeren er forberedt for intervjuet og at man har tenkt gjennom hva man vil få svar på sine spørsmål. Min intervjuguide måtte sendes inn til veiledning et par ganger før den ble godkjent og jeg kunne starte datainnsamlingen.

Når jeg skulle finne informanter til bachelorprosjektet ønsket jeg å finne barnehageansatte som bruker musikk aktivt i arbeidet sitt sammen med barn. Jeg ønsket å bruke informanter som tenker faglig over hvordan de arbeider i barnehagen og hvorfor de gjør som de gjør. Jeg valgte å fokusere på og prøve å få tak i barnehagelærere som informanter da det er det i dette yrket jeg snart skal ut å jobbe i. Jeg ønsket å høre deres perspektiv på hvordan de arbeider

rundt det jeg spør om i problemstillingen min. Jeg har brukt nettverket mitt i hjembyen og kontakter jeg har fått gjennom ulike praksisperioder gjennom utdanningen min.

Jeg fikk tidlig informanter til bacheloroppgaven, men under planlegging av tid og sted med den ene informanten oppstod det akutt sykdom som gjorde at informanten måtte trekke seg. Da stod jeg igjen med bare en informant, og spurte mye rundt for å finne en til. Etter å ha forhørt meg rundt fant jeg en informant som kunne stille til intervju.

Begge informantene fikk samtykkeskjema (Vedlegg 1) i forkant av intervjuene. I samtykkeskjemaet står det også om hva bachelorprosjektet skal handle om med tanke på tema, hvem som står ansvarlig for prosjektet og personvern.

3.4 Gjennomføring

Det første intervjuet ble holdt samme uke som samtykkeskjema (vedlegg 1) og intervjuguide (vedlegg 2) stod ferdigstilt. Jeg hadde holdt av dagen slik at jeg ikke skulle bli stresset for å rekke noe, men også for at jeg skulle få muligheten til å sette med inn i datamaterialet når det var helt ferskt. Intervjuet ble holdt på informantens arbeidsplass. Når jeg kom til arbeidsplassen, ble jeg ledet inn på avdelingen hvor vi skulle ha intervjuet. Vi satte oss med et bord og begynte intervjuet. Det andre intervjuet ble avholdt noen uker senere, jeg møtte informanten på arbeidsplassen. Notatene fra begge samtaler ble brukt i videre analysen.

3.5 Analysearbeidet

Analysearbeidet startet med en gang etter jeg hadde holdt intervjuene. På grunn av at jeg ikke hadde lydopptak under datainnsamlingen var det nødvendig å sette seg ned så raskt som mulig for å skrive ned hver eneste detalj i ettertid.

Jeg laget en tabell som jeg begynte å sortere datamaterialet mitt i, her var det delt inn i forskjellige koloner og kategorier. Dette gjorde jeg for å skape en god oversikt over hvilke data jeg hadde. Etter å ha plassert dataen inn i tabellen satte jeg ulike fargekode for all informasjonen fra begge informantene. Jeg brukte farger for å kategorisere dataen, dette gjorde jeg for at det skulle være enklere for meg selv når jeg skal legge frem dataen i kapittel 4 presentasjon av funn og drøfting. På denne måten fikk jeg en form for struktur som det var lettere å ha oversikt over når jeg skulle sammenlikne og finne ulikhetene i svarene fra

informantene. I min analyse har jeg laget et klart skille mellom hva informantene har svart og mine tolkinger og drøftinger av de ulike spørsmålene (Bergsland & Jæger, 2016, s. 81-82).

3.6 Metodekritikk

3.6.1 Reliabilitet og validitet

Innenfor kvalitativ metode har begrepene reliabilitet og validitet en annen betydning enn i kvantitativ forskning. Reliabilitet handler om troverdighet, om undersøkelsen er gjort på en måte som gjør at den som blir intervjuet har tillit til forskeren/studenten. Validitet handler om at dataene som er samlet inn er relevante og gir gyldighet for å svare på problemstillingen (Bergsland & Jæger, s. 80, 2016).

I min undersøkelse var det viktig at jeg på forhånd hadde informert om bakgrunnen for undersøkelsen, gjennom samtykkeskjema og i småpratene jeg hadde i forkant av intervjuet. Samtidig som jeg holdt meg til intervjuguiden og stilte noen tilleggsspørsmål for å utdype noen svar. På den måten opplevde jeg at informantene følte seg trygge på at jeg ikke har til hensikt å bruke informasjonen til annet enn å belyse min problemstilling.

3.6.2 Generalisering

Generalisering vil i studier handle om funnene i undersøkelsen kan overføres til andre sammenhenger (Bergsland & Jæger, s. 80-81, 2016). Min oppgave vil nok ikke gi svar som kan generaliseres, men den gir et bilde av hvordan man i en travel barnehagehverdag kan bruke musikk som virkemiddel for å skape et inkluderende miljø i barnehagen.

3.7 Etiske retningslinjer

Forskningsetikk handler om å ivareta personvernet og sikre at de som deltar i forskningen, ikke blir påført skade eller unødvendige belastninger (Dalland, 2021, s. 168). Ved og se på personopplysningsloven kapittel II Prinsipper at personopplysninger skal behandles på en lovlig, rettferdig og åpen måte med hensyn til den registrerte (Personopplysningsloven, 2018, Kapittel II artikkel 5a).

Når jeg bestemte meg for å ha intervju om min datainnsamlingsmetode var det nødvendig at jeg også skrev et samtykkeskjema (vedlegg 1). I samtykkeskjema står det hva bachelorprosjektet handler om, hvem som er ansvarlig for prosjektet, hva det vil innebære og

delta og litt om personvern. Det står blant annet at som informant holdes du anonym og at man kan trekke seg til enhver tid. Samtykke skjemaet fikk informantene før intervjuet ble avholdt slik at de kunne lese gjennom, stille spørsmål og signere før intervjuet startet. Gjennom denne bacheloroppgaven bruker jeg fiktive navn på mine informanter for å ivareta personopplysningsloven. Navnene jeg har gitt de to informantene er Sara og Lise.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere mine funn fra intervjuene og drøftes med bakgrunn i teorien fra kapittel to og problemstillingen. Informantene Sara og Lise er erfarne barnehagelærere og har jobbet i flere ulike barnehager, både privat og kommunalt. Sara jobber på storbarnsavdeling og Lise jobber på småbarnsavdeling. Når jeg trekker frem de forskjellige funnene jeg har gjort meg fra intervjuene vil jeg også legge frem min tolkning av funnet. Tolkningen tas med utgangspunkt i hvordan jeg har forstått datamateriale med mine forutsetninger og kunnskap rundt temaet. Funnene fra informantene vil bli lagt frem som sitat for å få en mer ryddig oppbygning på oppgaven.

Problemstillingen har forandret seg fra da jeg skrev intervjuguiden (vedlegg 2), som var i startfasen av bachelorprosjektet. Når det er sagt er funnene fortsatt relevante for å kunne svare på den endelige problemstillingen som er:

«Hvordan kan barnehageansatte arbeid med musikk bidra til et inkluderende miljø?»

Ut ifra funnene har jeg valgt å kategoriserer dataen i fire deler: *«Musikkens plass i barnehagehverdagen»*, *«Hvordan bidrar musikken til barns utvikling?»*, *«Hva legges i et inkluderende fellesskap»* og *«Bruk av musiske aktiviteter for å fremme et inkluderende miljø»*.

4.1 Musikkens plass i barnehagehverdagen:

Det første spørsmålet jeg stilte på intervjuene var *«hvilken plass har musikk i deres barnehagehverdag?»*. På dette spørsmålet svarte begge informantene veldig likt. Videre spurte jeg om hvilke musiske aktiviteter de bruket i sin barnehagehverdag.

Sara sier:

Vi synger hver dag som del av dagsrutiner. Vi bruker det i samling og når vi skal spise.

Videre sier hun:

Vi øver på sanger med resten av barnehagen som en del av underholdning med foreldre på arrangementer som julefest, Lucia og sommerfest.

Lise sier:

Musikk har stor plass i vår gruppe, vi bruker det til å åpne samlinger. Det skaper trygghet og rutiner. Musikk har vært viktig under innkjøringen for å skape trygghet og rutiner. Musikk skaper mye glede blant de små og er et godt virkemiddel for å inkludere alle barn.

Videre sier hun:

Når vi skal markere høytider og tradisjoner bruker vi sanger som tilhører de forskjellige høytidene, som tenn lys i advent. Akkurat nå har vi om geitekillingen som kunne telle til ti og bruker sanger som passer til de forskjellige dyrene.

Når jeg har analysert funnene fra datamaterialet ser jeg mange likheter. Begge informantene bruker musikk som en del av dagsrutinen, i sammenhengen med temaet de holder på med og øver på sanger som tilhører den enkelte høytider. Som Lise sier bruker de også musikk som et verktøy under innkjøringen til de minste i barnehagen, for å skape faste rutiner som igjen gir en trygghet.

Drøfting:

Musikk har tydelig en stor plass i barnehagen til begge informantene. Både Sara og Lise sier de bruker det i samling, her kan man for eksempel synge god morgen sang, navnesang, sanger som hører til månedens tema og sanger som tilhører konkrete. Mange barnehager har samling daglig på sin base/avdeling, dette er med på å skape en rutine for barna. Når samlingen skjer hver dag kl.10 er det noe barna er vant med, de vet hva som skal skje. Dette skaper trygghet for barna.

Som det står i teorikapittelet blir musikken omtalt som et språk på tvers av aldersgrupper og landegrenser (Kulset, 2019, s. 77). Med dette menes det at man ikke trenger språk som en forutsetning for å delta. Sang og musikk kan brukes som et verktøy for å skape et fellesskap.

Ved å synge navnesangen i samlingen, inkluderer man alle som er til stede, voksne og barn. Når jeg selv har holdt samlinger i praksis, la jeg merke til at barna lyste ekstra opp når de hørte sitt navn. Det blir veldig synlig for alle som er til stede i samlingen om et barn eller voksen blir utelatt. Som for eksempel sang jeg navnesangen i begynnelsen av en samling, og sa bare barnas navn, da fikk jeg streng beskjed fra barna om og også synge navnene til de voksne. Dette signaliserer at musikken er med på å skape et felleskap i samlingen, alle skal være inkludert.

Når man tar musikk på høyttaleren, bruke som ofte strømmetjente Spotify eller YouTube for å spille musikk. Her ligger hele verdens musikkbibliotek (Kulseth, 2019, s. 36). Etter å ha vært en del i barnehagen gjennom studietiden opplever jeg at det er populært blant barna når personalet setter musikk på høyttaleren. De begynner å danse og etterspør sanger de ønsker å høre på.

Begge informantene sier at de bruker musikk i sammenheng med de forskjellige høytidene, der de synger og spiller musikk som tilhører de forskjellige høytidene, som for eksempel nasjonalsangen til 17.mai feiring. Sara sier her at de øver på sanger sammen med resten av barnehagen, slik at de kan skape underholdning for foreldrene. Musikken kan skape glede og fellesskapsfølelse (Kulset, 2019, s. 57). Når man øver på nasjonalsangen inne på avdelingen, får man en fellesskapsfølelse av å være samlet med den barnegruppen, men når man trekker sammen hele barnehagen og alle barnegruppene står samlet blir fellesskapsfølelsen enda større. Man en del av fellesskapet til hele barnehagen, der man sammen skal samarbeide om å lage felles underholdning til alle foreldrene.

Lise sier at de bruker musikk som et verktøy under innkjøringsperioden for å gi barna trygghet og rutiner. Musikk er noe de fleste av oss har kjennskap til. Ved å synge en sang som barnet hører mye på til vanlig, kan gjøre det enklere for barnet å tenke på noe annet. Musikk kan brukes aktivt for å få oss til å føle oss bedre (Kulset, 2019, s. 35). I dette tilfellet kan for eksempel foreldre synge sangen først, så synger foreldre og den ansatte sammen, for så at den ansatte synger alene. Dette er med på å gjøre barnet kjent med deg som personale. Noen barn trenger lengre tid enn andre, både når det gjelder å bearbeide inntrykk, innarbeide rutiner og forholde seg til nye voksne og være sosial med andre barn (Glaser, 2019, s. 87). Dette er viktig å huske på, alle er forskjellige, og alle har forskjellige behov og forutsetninger. Tryggheten musikk gir handler om at det er den samme melodien, de samme ordene og den samme rytmen (Kulset, 2019, s. 77).

Musikken har en stor plass i begge barnehagene, og begge informantene gir uttrykk for at musikk er et virkemiddel de bruker mye i barnehagehverdagen, formelt og uformelt. Ved å bruke musikk som en del av dagsrutinen skaper man trygget for barna og når barna er trygge er det enklere å legge til rette for barns utvikling som jeg vil komme mer inn på i neste kategori.

4.2 Musikkens betydning for barns utvikling

Sara sier:

For barna er musikk og sang en del av dagen, de uttrykker seg med kroppen gjennom musikk og sang. Barna er glad i å danse, vi bruker Spotify og YouTube på storskjerm, danser til just Dance opptak, BlimE! dansene og Bjørnis.

Videre sier hun:

Det er en av verktøyene barna selv tar i bruk under sosialisering, tenker da spesielt på barn med språklige utfordringer. Det er en arena for å uttrykke seg fritt og de kan vise frem sine sterke sider

Lise sier:

Jeg ser at alle barna uttrykker seg gjennom musikk. De synger sangen om bukkene bruse mens de leke eventyret med konkreter, de kommer bort til meg med grisen for å vise at de vil synge sangen om grisen.

Videre sier hun:

De bruker sang og musikk som en del av leken og kommunikasjonen. Barna kan sette seg ned på gulvet og klappe i hendene for å signalisere at de vil synge.

Drøfting:

Barns utvikling er et tema som står i stort fokus i barnehagen. Rammeplanen for barnehage innhold og oppgaver sier at barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7). Med dette menes det at barnas utvikling har stor plass i barnas barndom og noe barnehagen skal vektlegge.

Jeg hadde lyst til å finne mer ut om hvordan musikk kan påvirke barns utvikling, og valgte å ta med det i intervjuguiden (vedlegg 2). Gjennom intervjuet spurte jeg om viktigheten av musikk for barns utvikling, sosial, emosjonell og den kognitive utviklingen. Begge informantene sier at de ser barna uttrykker seg gjennom musikk, særlig med kroppen. Barna bruker blant annet noen av de musiske virkemidlene som rytme og tempo. Lise forteller om at barna setter seg på gulvet og begynner å klappe med hendene. Her forteller hun også at de bruker rytme, tempo og bevegelser for å signalisere hvilken sang de skal synge. Som nevnt i teoridelen henger rytme og bevegelse godt sammen, dette kan man se i for eksempel sangene: hode, skulder, kne og tå eller Lille Petter edderkopp. Ved å bruke bevegelser i musikken, blir det enklere for barna å huske den. Sånn som i for eksempel hode, skulder, kne og tå er det ikke sikkert man husker eller kan teksten, men man huske igjen bevegelsen og kan derfor klare å delta.

I musikken kan barn utvikle sin måte å uttrykke seg på, med språk, kroppsspråk, bevegelser og innlevelse. I dansen ser vi ofte disse forskjellige uttrykksmåtene. Sara legger vekt på at barna er glade i å danse og de bruker tid på det i barnehagen, de bruker blant annet Spotify og YouTube på storskjerm. Noe jeg har opplevde etter å ha vært en del innom flere forskjellige barnehager er at barna ofte vil «se», altså se bilde i boka, eller se det som skjer på skjermen. Derfor er dette en fin mulighet for at alle barna skal få se hva som skjer på storskjermen. Virkemidlene Spotify og YouTube er fine og ha, men det er viktig å ikke bruke de for mye. Med dette mener jeg at det kan bli for mye av det gode. Det er også viktig å la barna utfolde seg musikalsk, og la de synge og lage sin egen rytme. Som nevnt i teorikapitlet finnes hele verdens bibliotek på Spotify, og er derfor fint å bruke for å finne alle slags sanger på flere forskjellige språk (Kulset, 2019, s. 36).

I musikken finnes det også mye læring. Rytmen, rim og regle gjør at det blir enklere å huske forskjellige ting. Et eksempel jeg vil trekke frem her er hvordan vi kan lære alfabetet og/eller de forskjellige nødnumrene. ABC sangen er en sang de fleste lærer i sammenheng med at man skal lære seg alfabetet. I denne sangen blir alle bokstavene ramset opp i riktig rekkefølge og det er satt på en melodi. Dette gjør det enklere for barna å huske alfabetet. En annen sang som er fin å bruke sammen med barna er BÆBU sangen. Dette er en sang som ramser opp de forskjellige nødnumrene vi har i Norge. Refrenget går sånn her:

*En brann er ikke tull, du må ringe 1-1-0 Har du fått en tyv på do Må du ringe 1-1-2
Har du veldig vondt et sted Må du ringe 1-1-3 Det er lett å huske det!*

Denne sangen gikk jeg mye rundt og sang på i første praksisperiode, da jeg var sammen med to åringer. Etter en liten stund merket jeg at den ene gutten gikk å nynnet på sangen, men sleit litt med teksten. Vi sang BÆBU sangen mye sammen og mot slutten av praksisperioden så jeg at han sang hele refrenget alene mens han lekte med bilene. I denne situasjonen ser man at selv når barnet et to år og ikke har et flytende språk, kan barnet likevel synge og gjenkjenne ord ved bruk av rim og rytme.

Når jeg har jobbet litt som vikar i barnehagen, har jeg lagt merke til at barna er glade i å uttrykke seg gjennom musikk. Jeg tok «Dovregubbens hall» på høyttaleren og noen av guttene var i full sving. De hadde bygget et «slott» i midten av et teppe, der de løp rundt til sangen tempo. Denne sangen bygger seg sakte, men sikkert oppover, lyden blir høyere og høyere, tempoet blir raskere og raskere. Når dynamikk og tempo settes sammen er det med på å bygges opp til et klimaks (Sæther, 2019, s. 35). Når «smellet» kommer løp de for å gjemme seg for «trollet». Dette ble til en fin lek, hvor barna hadde en fin innlevelse og bruket kroppen og bevegelse i henhold til tempoet og dynamikken i sangen. Barna fikk utfoldet seg fritt, og de viste tydelig glede gjennom musikken.

Leken er en viktig del av barns utvikling, og Liser forteller at hun observerer at barna bruker musikken som en del av kommunikasjonen i leken. Som det står i teoridelen blir musikken ofte omtalt som et språk på tvers av aldersgrupper og landegrenser (Kulset, 2019, s. 77). Dette betyr at språk ikke er en forutsetning for å kunne kommunisere gjennom musikken. Sammen med musikken tar barna ofte i bruk for eksempel konkrete for å uttrykke hvilken sang de vil synge.

Lev Vygotsky representerer en retning innen psykologien som legger vekt på miljøets og kulturens betydning for barnets utvikling (Glaser, 2018, s. 32). Som skrevet i teorikapitlet er Vygotsky opptatt av barns lek, leken var primært å anslå som en forberedelse til voksenlivet (Glaser, 2018, s. 33). Dette sier noe om viktigheten av lek for barns utvikling. Barns sosiale utvikling kan ses i samspill sammen med andre, for eksempel andre barn, personale i barnehagen og foreldre. En viktig faktor for sosial utviklingen er språket. Som nevnt tidligere er det flere måter å uttrykke seg på og kommunisere på. Dette gjelder også i den sosiale utvikling. Sosial utvikling handler om hvem du er i samfunnet og hvordan man ønsker å opptre og oppfattes av andre mennesker. Dette er noe man jobber mye med i barnehagen, og som er viktig for barnas fremtid.

4.3 Hva legges i et inkluderende felleskap?

Jeg ønsket å høre med informantene om hva de legger i et inkluderende felleskap. Dette ønsket jeg å høre mer om for å se om de begge hadde samme synspunkt og for å høre hvordan de legger til rette for dette i barnehagen.

Sara sier:

Alle barn skal få delta på sine premisser. Vi jobber for at alle barna skal ha noen å leke med i barnehagen. Vi jobber for at barnehagen skal være en inkluderende arena for alle som måtte tilhøre den.

Videre sier hun:

Vi observere hva hvert enkelt er opptatt av og legger til rette til ulike aktivitet. De voksne er aktive med i leken/aktiviteten, for å hjelpe de svakeste inn i leken. Vi jobber med å gi barna en felles erfaring som de kan leke ut ifra som for eksempel hakkebakkeskogen, troll og havet.

Lise sier:

Alle skal føle seg inkludert og være seg selv og vi ønsker at barn og voksne skal føle seg trygge og at vi voksne skal være til stede for barna, personalet og foreldrene. Alle skal føle seg sett og hørt, tross sine forutsetninger. Vi opplever at noen barn er overalt, mens andre helst vil gjemme seg bort i et hjørne eller på et fang. Vi jobber for at alle skal føle seg trygge og en del av felleskapet, uansett om de er sjenerte eller ikke.

Videre sier hun:

Jeg ser mye læring gjennom leken og det er noe vi fokuserer på. Jeg ønsker at personalet skal være med på å skape den gode leken for å skape et inkluderende miljø. Alle skal ha en lekekamerat og vi skal legge til rette for lek eller invitere til lek.

Drøfting:

Et inkluderende felleskap handler om å føle tilhørighet. Rammeplanen for barnehage innhold og oppgaver sier at barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap der alle for anledning til å yte seg, bli hørt og delta (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). For å

kunne legge til rette for et inkluderende miljø i barnehagen er det viktig å ha en forståelse av hva det betyr. Derfor valgte jeg å høre med informantene hva deres tanker rundt hva et inkluderende miljø er for dem.

En viktig faktor som begge informantene trekker frem her for et inkluderende felleskap er at alle skal ha en venn, en lekekamerat. Dette er viktig for barnet trivsel i barnehagen. inkluderende felleskap handler om at alle skal føle seg sett, hørt og velkommen. I en barnehage skal vi jobbe for barnas beste og deres trivsel i barnehagen. Inkludering i barnehagen handler om at alle barn skal ha mulighet til å fremstå som verdifulle og interessante lekekamerater (Moe & Valseth, 2014, s. 353). Det å ha noen som har lyst til å være med deg, venter på deg og snakker fint om deg er viktig for å trives og at barna skal få en tilhørighet til barnehagen, barnegruppa og personalet.

Sara forteller om hvordan de legger til rette for at alle barn skal ha en lekekamerat, og forteller om hvordan jobber med å gi barna en felles erfaring for å ta med seg inn i leken. De bruker forskjellige temaer, eventyr og historier for å gi barna samme utgangspunkt for til å leke en bestemt lek. Her gir hun eksempler som hakkebakkeskogen, troll og havet.

Ved å gi barna en fellesnevner som en inngangsbillett til leke, kan være et viktig trekk å ta. Når alle har en forståelse av hva leken skal handle om blir det vanskeligere å utelate noen. Et eksempel kan være om personalet starter en lek om Hakkebakkeskogen som nettopp har vært et stort tema med barnegruppa. Her kan den ansatte dele ut roller, og delta slik at alle skal bli ivaretatt i leken. Det er personalets ansvar å legge til rette for at alle barn har noen å leke med.

Lise snakker om at barn og voksne skal føle seg trygge og at vi voksne skal være til stede for barna, foreldre og annet personal. Dette er viktig punkter å jobbe med når man skal jobbe med sammen med mennesker. Vi som barnehagepersonale skal jobbe etter barns beste, og da er det viktig og også tenke på foreldrene. Alle skal føle seg sett og hørt til tross for sine forutsetninger.

4.4 Bruk av musiske aktiviteter for å fremme et inkluderende miljø

Gjennom begge intervjuene, trakk begge informantene inn bruken av musikken i sitt arbeid og hvordan de bruker forskjellige musiske aktiviteter sammen med barna. Jeg kunne se at begge informantene bruke musikk i din dagsrutine sammen med barna.

Sara sier:

Når vi jobber med de enkelte temaene, bruker vi musikk og sang i arbeidet. Barna husker bedre hva vi jobber med når vi begynner å synge en sang som tilhører tema. Som for eksempel nå som vi har om troll synger vi mange sanger om trollet.

Videre sier hun:

Vi på avdelingen øver sammen på BlimE! dansen, dette syntes de er veldig gøy.

Lise sier:

Alle barna kommer dit det er musikk, det er som en magnet. Hvis jeg setter meg midt på gulvet og begynner å klappe på lårene kommer ungene strømmende og vil bli med på det som skal foregå.

Videre sier hun:

Vi bruker mye konkrete for å bruke i samling, lek, vise hvilken sang de vil synge eller vise hvilket eventyr de vil jeg skal fortelle. Vi bruker også instrumenter i og utenfor samling.

Drøfting:

Barn er engasjert i musikk på flere måter (Sæther, 2019, s. 114). Lise sier så fint at musikken er som en magnet. Barna kommer dit musikken er. Hun forteller videre at de bruker mye musikk i samling og ofte i sammenheng med konkrete. Her får barna se konkreten først, slik at de får en forståelse av hvilken sang som kommer. For eksempel kan man trekke frem grisen, og barna vet da at vi skal synge «med krøllet hale». Dette er en fin måte å bruke musikk i samlingsstund sammen med de minste. Videre sier hun at de også bruker instrumentere sammen med barna, dette er med på å skape en fin atmosfære der barna kan utøve seg musikalsk. De kan skape melodi, rytme og tempo i samspill med andre og alene. Når man skal ha en musikksamling har alle en forutsetning for å delta, og det bør være rom for spontane uttrykk (Sæther, 2019, s. 113).

I rammeplanen for barnehage innhold og oppgaver står det at personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Dansing er en uttrykksform som blir ofte sett i barnehagen. BlimE! dansen handler om felleskap, der det kommer en ny låt med ny dans til hvert år arrangert av NRK super. Sara sier at dette er en dans de jobber mye med i barnehagen, der både voksen og barn er med. BlimE! dansen kan

man finne på nettstedet YouTube. Som nevnt tidligere i 4.2 Musikkens betydning for barns utvikling liker barna å se det som skjer og Sara sa at de bruker mye storskjerm sammen med barna. Ved å se på storskjerm blir det enklere å lære seg danse, da man får god tilgang til å se bevegelsene.

Temaet Sara har sammen med sin barnegruppe er «Troll», da synger de sanger blant annet handler om troll, som: Fiskebolle rock and roll, olle bolle, lurvelegg og de renslige troll. Ved å bruke sang og musikk sammen med temaet man jobber med kan det skaper et stort engasjement, og glede. Barna på denne avdelingen får et eget forhold til det tema de holder på med og de får en følelse av felleskap sammen. Lise fortalte at barna ofte leker det de har om, som for eksempel «troll» som Sara har om. Dette gjør at barna får en inngangsbillett til leken, som følge av at de begge har felles kunnskap om tema.

5.0 Konklusjon og Avslutning

Etter å ha vært ute i forskjellige barnehager har jeg lagt merke til at musikken har stor plass hos alle barn. Opp igjennom årene har jeg også jobbet en del med multifunksjonshemmede barn, selv her kan man tydelig se at musikk er noe som tiltrekker barn. Man kan se at barna får en annen sinnsstemning og de får uttrykke seg fritt. Problemstillingen jeg har forsøkt å svare på er: *«Hvordan kan barnehageansatte arbeid med musikk bidra til et inkluderende miljø?»*.

Etter jeg fikk analysert funnene så jeg at det var mange likheter, samtidig som det var noen forskjeller. Både Sara og Lise snakker om viktigheten av musikk i hverdagen, og at de bruker det aktivt som en del av hverdagsrutinen. Musikk blir aktivt brukt i samlinger, lek, som den del av det aktuelle temaarbeidet, for å sette stemningen og for å lære seg forskjellige danser. Sara snakket om at de brukte å søke BlimE! Dansen opp på YouTube for at avdelingen skulle øve seg på denne dansen. Dette har vært med på å skape en fellesskapsfølelse inne på avdelingen. Mennesker trekker seg mot musikken, det er noe vi hører flere ganger daglig, bevisst og ubevisst.

Begge informantene fortalte også at de brukte musikk i sammenheng med høytider, her øver de på sanger som passer til den enkelte høytiden for å så fremføre det for foreldrene. Dette er en fin måte å bruke musikken for å skape et fellesskap. Når man jobber sammen om noe, får man en følelse av fellesskap, man er en del av noe og man har en plass. Dette er viktige

faktorer for at et menneske skal føle seg velkommen og den del av noe, dette er viktige for følelsen av fellesskap. Gjennom musikken kan man møtes på forskjellige plan, alt ettersom hvilket humør man er i, situasjonen man befinner seg i og hvem man er sammen med.

Et inkluderende miljø handler om at alle er velkomne og har en tilhørighet til felleskapet. Barnehagen skal ha fokus på å møte barn, foreldre og personalet med respekt, uansett bakgrunn. Hvilke holdninger vi har ovenfor hverandre har mye å si for hvordan den miljøet i barnehagen fremstilles. Holdningene til personalet gjenspeiler seg til barna og foreldrene og er derfor viktig å anerkjenne når man jobber med mennesker. Dette må ligge til grunne for at vi kan si at barnehagen har et inkluderende miljø.

Barnehagen skal være en inkluderende arena hvor barn, foreldre og personalet skal få utfolde seg fritt. Den skal være en plass hvor alle føler seg velkomne og føle seg sett og hørt. Dette er viktig faktorer for barns utvikling. Gjennom musikken får barna muligheten til å være seg selv og uttrykke sine følelse. For å kunne være seg selv er man avhengig av å være trygg, dette er en forutsetning for barns utvikling. Som det kommer frem i funnene blir musikk også brukt i barns lek, dette tyder på at musikken har en viktig plass i barns liv. Leken er lystbeton og kommer som oftest naturlig til barnet.

Ut fra dette grunnlaget kan man se at musikk er verktøy som har en viktig plass for at barnehagen skal være et inkluderende miljø. Musikken brukes for å skape trygghet i innkjøringsperioden, som en del av hverdagsrutinen og når barn eller voksne etterspør det. Gjennom musikken kan man uttrykker seg kroppslig og verbalt, som betyr at man ikke trenger å kunne språket. Både Sara og Lise forteller om hvordan de bruker musikk i barnehagen og hvorfor. Dette er med på å understreke hvorfor musikk skal ha plass i barnehagen. Det kommer tydelig frem hvordan musikken blir brukt for å skape et inkluderende miljø i barnehagen. For å arbeide med musikk trenger man ikke nødvendigvis mye kunnskap om musikk, men man må ha en interesse for det og se nytteverdien i den. Musikken skal ikke bare brukes fordi det er gøy, den skal også ha en funksjon i barnehagen og brukes for barns beste.

6.0 Litteraturliste

- Angelo, E. (2019). Musikalitet. I Sæther, M. & Angelo, E. *Barnet og musikken. Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter (s. 40-61)*. Universitetsforlaget.
- Askeland, L. & Sataøen, S.O. (2017). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst. 3. utgave*. Gyldendal Akademisk.
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2016). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm Akademisk.
- Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal.
- Drugli, M. B. (2018). Grunnlaget for barns utvikling. I Drugli, M. B., Glaser, V., Størksen, I. (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis (2 utgave.)* (s. 25-48). Fagbokforlaget.
- Glaser, V. (2018). Ulike psykologiske retninger og perspektiver. I Drugli, M. B., Glaser, V., Størksen, I. (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis (2 utgave.)* (s. 49-78). Fagbokforlaget.
- Glaser, V. (2019). *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn (2. utgave.)*. Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra:
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Moe, M. & Valseth, M. L. (2014). I Sjøvik, P. *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen (s. 353-377)*. Utdanningsforlaget.
- Størksen, I. (2018). Sosial utvikling. I Drugli, M. B., Glaser, V., Størksen, I. (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis (2 utgave.)* (s. 79-106). Fagbokforlaget.
- Sæther, M. (2019). Det skapende barnet. I Sæther, M. & Angelo, E. *Barnet og musikken. Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter (94-116)*. Universitetsforlaget.
- Sæther, M. (2019). Hva er musikk. I Sæther, M. & Angelo, E. *Barnet og musikken. Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter (9-39)*. Universitetsforlaget.

Sæther, M. (2019). Musikalsk utvikling- en helhet. I Sæther, M. & Angelo, E. *Barnet og musikken. Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter (62- 93)*.

Universitetsforlaget.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum

7.0 Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjon og samtykkeskjema

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Musikk og inkludering»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å **se på hvordan barnehageansatte arbeider med musikk for å skape et inkluderende miljø i barnehagen**.

I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med oppgaven vil være å finne ut av hvordan dere som barnehageansatte bruker musikk som et verktøy for å skape et inkluderende miljø i barnehagen. problemstillingen jeg ønsker svar på er «Hvordan arbeider barnehageansatte med musikk for å skape et inkluderende miljø i barnehagen?»

Opplysningene skal ikke brukes til andre formål (f.eks. undervisning eller andre forskningsprosjekter).

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanningen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

I min undersøkelse har jeg valgt å intervju pedagogiske ledere som til daglig jobber i barnehage og tar i bruk musikk i det daglige arbeidet med barn i ulike aldersgrupper. Henvendelsen går til 2-5 pedagoger jeg i mitt private og arbeidsrelaterte nettverk kjenner til.

Hva innebærer det for deg å delta?

Jeg har valgt å benytte meg av intervju som kvalitativ metode i min undersøkelse. Jeg skal ta i bruk intervjuguide for å stille de samme spørsmålene til alle respondenter. Jeg ønsker ikke å ta opp intervjuene på lydopptak, men skal notere svarene og referere anonymt til disse i min oppgave.

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du gjennomfører en samtale med meg. Det vil ta deg ca. 45 minutter. Dine svar fra intervjuguiden blir registrert analogt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Veilederne mine kommer også til å ha tilgang til opplysningene, Jan Ketil Torgersen og Sobh Chahboun, ved Dronning Mauds Minne Høgskole.
- Alle personer som nevnes i oppgaven min vil få fiktive navn, all innhentet informasjon vil holdes adskilt fra navn og barnehage.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter Bachelorsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 29.04.2022. Alle opplysninger vil bli slettet innen prosjetslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- Få rettet personopplysninger om deg,
- Få slettet personopplysninger om deg,
- Få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- Å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Student)

Marte Stenberg Skuland

Veiledere

Jan Ketil Torgersen & Sobh Chahboun

Samtykkeerklæring

Samtykke kan innhentes skriftlig (herunder elektronisk) eller muntlig. NB! Du må kunne dokumentere at du har gitt informasjon og innhentet samtykke fra de du registrerer opplysninger om. Vi anbefaler skriftlig informasjon og skriftlig samtykke som en hovedregel.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Musikk og inkludering*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, 29.04.2022

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide til bacheloroppgave

Intervjuguide bachelor

Prosjekttittel: Musikk og inkludering

Problemstilling: Hvordan arbeider barnehageansatte med musikk for å skape et inkluderende miljø i barnehagen?

Bakgrunn/utdanning:

- Hvilken utdanning har du og hvordan to du utdannelsen din?
- hvor lenge har du arbeidet i barnehage?
- hvilken stilling har du?

Musikk og inkludering:

1. Hvilken plass har musikk i deres barnehagehverdag?
 - a. Har du noen eksempler?
2. Hvor viktig er musikk for barn og barns utvikling?
 - a. Sosial utvikling
 - b. Emosjonell utvikling

c. Kognitiv utvikling

3. I hvilken grad synes du musikk er viktig i barnehage konteksten?
4. Opplever du at musikk har en betydning for barna?
 - a. Eksempler
 - b. Eventuelt hvorfor ikke?
5. Hvordan arbeider dere med inkludering i barnehagen?
 - a. Er det konkrete tiltak som dere bruker?
 - b. Har du noen eksempler?
6. Hva legger du/dere i et inkluderende felleskap?
7. Rammeplanen sier at personalet fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek og bidra til egen og andres læring. Hvordan arbeider dere med dette i barnehagen?
8. Hvordan kan musikk relaterte aktiviteter påvirke sosialisering i barnehagen?
9. Opplever du at musikk har sammenheng med inkludering i barnehagen?
 - a. Har du noen opplevelser og eksempler?

10. Hvordan arbeider barnehagen med musikk for å inkludere barn?
 - a. Har du noen eksempler?

Avslutning:

- Er det noe mer du vil tilføye/kommentere?
- Har du noe mer du vil ta opp eller kommentere som du mener jeg burde ha med i prosjektet?
- Er det noe du tenker er viktig å få med knyttet til dette temaet som jeg ikke har spurt om?
- Hvordan synes du intervjuet gikk?

Takk for at du stilte opp 😊